

תקציר

מאז שנת 1992 אומץ בישראל כלל פיסקאלי המציב יעדי גירעון רב שנתיים, ומאז שנת 2005 אומץ בנוסף גם כלל המגביל את שיעור הגידול הריאלי של ההוצאה הממשלתית השנתית. זאת, במטרה לחתור למשמעת פיסקאלית וליציבות מקרו-כלכלית לאורך זמן.

באמצעות שימוש במתודולוגיה של סדרות עתיות שמתחילות בשנת 1960, מתברר כי מאז שאומץ, הפחית כלל הגירעון את רמת הגירעון באחוזי תוצר ב-4.4 נקודות האחוז במוצע (מרמה ממוצעת של 8 אחוזי תוצר בשנים 1966 עד 1991). זאת, למרות העובדה שיעדי הגירעון הקבועים בכלל הוחמזו חדשות לבקרים. לעומתו, כללי ההוצאה על שלוש גרסותיהם, לא סייעו בהפחתת הגירעון. הם כן סייעו בהפחתת ההוצאה הציבורית. בפרט נמצא, כי כלל ההוצאה השלישי הפחית את שיעור הגידול של רמת ההוצאה הציבורית ב-4.5 אחוזים במוצע (משיעור גידול ממוצע של למעלה מ-6 אחוזים לשנה בתקופה שקדמה להחלת הכללים). גם במקרה הזה המטרה הושגה על אף שיעדי ההוצאה שנקבעו לא תמיד נשמרו. כן נמצא, שכללי ההוצאה יצרו את התשתית למדיניות הפחתת המיסים, וזו בתורה הובילה להעמקת הגירעון.

במחקר זה נבדקה גם השפעת כללי ההוצאה על השינוי בהרכב ההוצאה הציבורית. נמצא כי כללי ההוצאה הפחיתו את הגידול בתשלומי ההעברה: א. בכ-12 אחוזים במוצע ביחס לגידול בצריכה האזרחית, בשנים בהן הונהג כלל ההוצאה השלישי (2011-2012). ב. בכ-11 אחוזים במוצע ביחס לגידול בשכר הציבורי, בשנים בהן הונהג כלל ההוצאה השלישי. מכאן, שכללים אלו הרעו דווקא עם האוכלוסיות המוחלשות, ועל ידי כך פגעו ביכולת לממש את החזון הממשלתי של הקטנת אי-השוויון וצמצום הפערים החברתיים.

לבסוף נבדקה גם מידת המחויבות שנקטה הממשלה ביישום הכללים. הסתבר כי חרף העובדה שהממשלה עדכנה את יעדי הכללים כל אימת שחפצה בכך, הרי שבמקביל היא נקטה בצעדים המעידים על אמינות הצהרותיה, אשר סייעו לה לחתור להשגת המטרה.